

Codul de procedură penală

actualizat la 10 octombrie 2019

Ediție îngrijită de
procuror drd. Ioan-Paul Chiș • judecător dr. Victor Văduva

Cuprins

Codul de procedură penală..... 1

Index283

**Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010
privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea
unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (extras)293**

- Decizia Curții Constituționale nr. 354/2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 262¹ alin. (3) text final din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 1028/2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 543 alin. (2) din Codul de procedură penală, precum și a literelor „c” și „d” din art. 16 alin. (1) din cadrul dispozițiilor art. 50¹ alin. (1) din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 79/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 215¹ alin. (8) din Codul de procedură penală
- Legea nr. 49/2015 privind precizarea de explozie, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative
- Decizia Curții Constituționale nr. 2228/2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 21/2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 352 alin. (11) și art. (12) din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 202/2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 342 și art. 343 alin. (1) din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 364/2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 262 alin. (2) din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 851/2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (2) lit. f) și ale art. 429 alin. (4) text a doua din Codul de procedură
- Decizia Curții Constituționale nr. 662/2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 117 alin. (1) lit. a) și lit. b) din Codul de procedură penală
- Decizia Curții Constituționale nr. 519/2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 116 text final din Codul de procedură penală

Codul de procedură penală (Legea nr. 135/2010)

Cuprins

Art.

Partea generală

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale.....	1-13
Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal.....	14-28
Capitolul I. Acțiunea penală	14-18
Capitolul II. Acțiunea civilă	19-28
Titlul III. Participanții în procesul penal	29-96
Capitolul I. Dispoziții generale.....	29-34
Capitolul II. Competența organelor judiciare	35-76
Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești.....	35-40
Secțiunea a 2-a. Competența teritorială a instanțelor judecătorești	41-42
Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești	43-52
Secțiunea a 4-a. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară.....	53-54
Secțiunea a 5-a. Organele de urmărire penală și competența acestora	55-63
Secțiunea a 6-a. Incompatibilitatea și strămutarea	64-76
Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora	77-81
Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia	82-83
Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia	84-85
Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia.....	86-87
Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea.....	88-96
Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	97-201
Capitolul I. Reguli generale	97-103
Capitolul II. Audierea persoanelor.....	104-131
Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor	104-106
Secțiunea a 2-a. Audierea suspectului sau a inculpatului	107-110
Secțiunea a 3-a. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente.....	111-113
Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor	114-124
Secțiunea a 5-a. Protecția martorilor	125-130
Secțiunea a 6-a. Confruntarea.....	131

Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor	132-137
Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare	138-153
Capitolul V. Conservarea datelor informatice	154-155
Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri	156-171
Secțiunea 1. Percheziția domiciliară	157-164
Secțiunea a 2-a. Alte forme de percheziție	165-168
Secțiunea a 3-a. Ridicarea de obiecte și înscrisuri	169-171
Capitolul VII. Expertiza și constatarea	172-191
Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea	192-195
Capitolul IX. Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane	196
Capitolul X. Mijloace materiale de probă	197
Capitolul XI. Înscrisurile	198-201
Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale	202-256
Capitolul I. Măsurile preventive	202-244
Secțiunea 1. Dispoziții generale	202-208
Secțiunea a 2-a. Reținerea	209-210
Secțiunea a 3-a. Controlul judiciar	211-215
Secțiunea a 4-a. Controlul judiciar pe cauțiune	216-217
Secțiunea a 5-a. Arestul la domiciliu	218-222
Secțiunea a 6-a. Arestarea preventivă	223-240
Secțiunea a 7-a. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive	241-242
Secțiunea a 8-a. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor	243-244
Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical	245-248
Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical	245-246
Secțiunea a 2-a. Internarea medicală provizorie	247-248
Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii	249-256
Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune	257-284
Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere	257-267
Capitolul II. Termenele	268-271
Capitolul III. Cheltuielile judiciare	272-276
Capitolul IV. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite	277-279
Capitolul V. Nulitățile	280-282
Capitolul VI. Amenda judiciară	283-284

Titlul I. Urmărirea penală	285-341
Capitolul I. Dispoziții generale	285-287
Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală	288-298
Secțiunea 1. Reglementări generale	288-294 ¹
Secțiunea a 2-a. Plângerea prealabilă	295-298
Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	299-304
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale	305-326
Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale	305-311
Secțiunea a 2-a. Suspendarea urmăririi penale	312-313
Secțiunea a 3-a. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală	314-320
Secțiunea a 4-a. Terminarea urmăririi penale	321-323
Secțiunea a 5-a. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror	324-326
Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	327-331
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	332-335
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	336-341
Titlul II. Camera preliminară	342-348
Titlul III. Judecata	349-477¹
Capitolul I. Dispoziții generale	349-370
Capitolul II. Judecata în primă instanță	371-407
Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor	371-390
Secțiunea a 2-a. Deliberarea și hotărârea instanței	391-407
Capitolul III. Apelul	408-425
Capitolul III ¹ . Contestația	425 ¹
<i>Capitolul IV. Abrogat</i>	
Capitolul V. Căile extraordinare de atac	426-470
Secțiunea 1. Contestația în anulare	426-432
Secțiunea a 2-a. Recursul în casație	433-451
Secțiunea a 3-a. Revizuirea	452-465
Secțiunea a 4-a. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	466-470
Capitolul VI. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	471-477 ¹
Secțiunea 1. Recursul în interesul legii	471-474
Secțiunea a 2-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	475-477 ¹
Titlul IV. Proceduri speciale	478-549¹
Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției	478-488
Capitolul I ¹ . Contestația privind durata procesului penal	488 ¹ -488 ⁶

Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	489-503
Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori	504-520
Capitolul IV. Procedura dării în urmărire	521-526
Capitolul V. Procedura reabilitării	527-537
Capitolul VI. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri	538-542
Capitolul VII. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare	543-547
Capitolul VIII. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală	548-549
Secțiunea 1. Dispoziții generale	548
Secțiunea a 2-a. Recunoașterea unor acte judiciare străine	549
Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării	549 ¹
Titlul V. Executarea hotărârilor penale	550-601¹
Capitolul I. Dispoziții generale	550-554
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor	555-581
Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale	555-561
Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor complementare	562-565
Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță	566-574
Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a altor dispoziții	575-576
Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat	577-578
Secțiunea a 6-a. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre	579-581
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea	581 ¹ -596
Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la amânarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei	581 ¹ -582
Secțiunea 1 ¹ . Schimbări în executarea unor hotărâri	583-588
Secțiunea a 2-a. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	589-591
Secțiunea a 3-a. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	592-594
Secțiunea a 4-a. Înlăturarea sau modificarea pedepsei	595-596
Capitolul IV. Dispoziții comune	597-601 ¹
Titlul VI. Dispoziții finale	602-603

Partea generală

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

Art. 1. Normele de procedură penală și scopul acestora. (1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2)¹⁾ Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

Art. 2. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c)²⁾ funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
- d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3)³⁾ În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată, mai puțin când se dispune începerea judecății potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c).

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

¹⁾ Alin. (2) al art. 1 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 1 din Legea nr. 255/2013.

²⁾ Lit. c) de la alin. (1) al art. 3 este redată astfel cum a fost modificată prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

³⁾ Alin. (3) al art. 3 este redat astfel cum a fost modificat prin art. II pct. 1 din O.U.G. nr. 18/2016.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(6)¹⁾ Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii.

(7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

Constituționalitate. Prin Decizia nr. 552/2015 (M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015), Curtea Constituțională a constatat că „*soluția legislativă cuprinsă în art. 3 alin. (3) teza a doua din Codul de procedură penală, conform căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, este neconstituțională*”. Curtea a reținut că, potrivit art. 64 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală, judecătorul care a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată nu poate participa în aceeași cauză la judecata în fond sau în căile de atac. De aceea, așa cum a stabilit Curtea Constituțională în jurisprudența sa (Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, publicată în M. Of. nr. 886 din 5 decembrie 2014 și Decizia nr. 663 din 11 noiembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015), spre deosebire de procedura prevăzută de art. 342 și următoarele din Codul de procedură penală, unde acuzația în materie penală a fost realizată deja, în cazul plângerilor formulate împotriva soluțiilor de netrimitere sau neurmărire penală dispuse de procuror, judecătorul de cameră preliminară astfel competent nu poate să exercite și funcția de judecată pe fond, întrucât încheierea pronunțată în temeiul art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală are valențele unui rechizitoriu, deci a unei acuzații în materie penală. Prin urmare, judecătorul care dispune începerea judecătii, în baza art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală, este incompatibil să exercite și funcția de judecată, în caz contrar încălcându-se art. 21 alin. (3) din Constituție referitor la dreptul la un proces echitabil, și art. 124 alin. (2) din Legea fundamentală, potrivit căruia justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

Art. 4. Presumția de nevinovăție. (1) Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

(2) După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Art. 5. Aflarea adevărului. (1) Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.

Art. 6. Ne bis in idem. Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

Art. 7. Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale. (1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).

¹⁾ Alin. (6) al art. 3 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzută de lege.

Art. 8. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță. (1) În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 10. Dreptul la apărare. (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3)¹⁾ Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

(4) Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

¹⁾ Alin. (3) al art. 10 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 3 din Legea nr. 255/2013.

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private. (1) Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(2) Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret. (1) Limba oficială în procesul penal este limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

(3)¹⁾ Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei alte cereri ce ține de soluționarea cauzei.

(4) În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.

Art. 13. Aplicarea legii procesuale penale în timp și spațiu. (1) Legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii.

(2) Legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse pe teritoriul României, cu excepțiile prevăzute de lege.

¹⁾ Alin. (3) al art. 12 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 4 din Legea nr. 255/2013.

Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Capitolul I. Acțiunea penală

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal, în condițiile legii.

Art. 15. Condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale. Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia.

Art. 16. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

- a) fapta nu există;
- b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;
- c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea;
- d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;
- e) lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;
- f) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică;
- g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii;
- h) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;
- i) există autoritate de lucru judecat;
- j) a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. e) și j), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege.

Constituționalitate: Prin **Decizia nr. 397/2016** (M. Of. nr. 532 din 15 iulie 2016), Curtea Constituțională a constatat că „dispozițiile art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, în interpretarea dată prin Decizia nr. 9 din 17 aprilie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, sunt constituționale în măsura în care încheierea unui acord de mediere cu privire la infracțiunile pentru care poate interveni împăcarea produce efecte numai dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței”.

Recurs în interesul legii: Prin **Decizia nr. XXVII/2006** (M. Of. nr. 190 din 20 martie 2007), în aplicarea prevederilor art. 11 pct. 2 lit. b), cu referire la art. 10 alin. 1 lit. h) teza a II-a din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „*încetarea procesului penal în cazul infracțiunilor pentru care împăcarea părților înlătură răspunderea penală poate fi dispusă de instanță numai atunci când aceasta constată nemijlocit acordul de voință al inculpatului și al persoanei vătămate de a se împăca total, necondiționat și definitiv, exprimat în ședința de judecată de aceste părți, personal sau prin persoane cu mandat special, ori prin înscrisuri autentice*”.

Dezlegarea unor chestiuni de drept: Prin **Decizia nr. 9/2017** (M. Of. nr. 346 din 11 mai 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „*dispozițiile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, în forma în vigoare până la data 1 februarie 2014, reglementează o cauză de nepedepsire/reducere a limitelor de pedeapsă cu caracter personal*”.

Art. 17. Stingerea acțiunii penale. (1) În cursul urmăririi penale acțiunea penală se stinge prin clasare sau prin renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege. (2)¹⁾ În cursul judecății acțiunea penală se stinge prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal.

Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului. În caz de amnistie, de prescripție, de retragere a plângerii prealabile, de existență a unei cauze de nepedepsire sau de neimputabilitate ori în cazul renunțării la urmărirea penală, suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

Capitolul II. Acțiunea civilă

Art. 19. Obiectul și exercitarea acțiunii civile. (1)²⁾ Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.

(2) Acțiunea civilă se exercită de persoana vătămată sau de succesorii acesteia, care se constituie parte civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente.

(3)³⁾ Când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, acțiunea civilă se exercită în numele acesteia de către reprezentantul legal sau, după caz, de către procuror, în condițiile art. 20 alin. (1) și (2), și are ca obiect, în funcție de interesele persoanei pentru care se exercită, tragerea la răspundere civilă delictuală.

(4) Acțiunea civilă se soluționează în cadrul procesului penal, dacă prin aceasta nu se depășește durata rezonabilă a procesului.

(5) Repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile.

Recursuri în interesul legii: 1. Prin **Decizia nr. 22/2017** (M. Of. nr. 43 din 17 ianuarie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „*în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 320*

¹⁾ Alin. (2) al art. 17 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 5 din Legea nr. 255/2013.

²⁾ Alin. (1) al art. 19 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 6 din Legea nr. 255/2013.

³⁾ Alin. (3) al art. 19 este redat astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 6 din Legea nr. 255/2013.

alin. (1) din Legea nr. 95/2006, persoana care a suferit o vătămare corporală prin fapta altuia nu poate fi obligată, către furnizorul de servicii medicale, la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, potrivit legii, în limitele pachetului de bază ori minimal, după caz, în situațiile în care autorul vătămării nu a fost identificat sau persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea prealabilă ori a intervenit împăcarea părților. În interpretarea și aplicarea aceluiași dispoziții legale, autorul vătămării poate fi chemat în judecată, pe cale civilă separată, pentru suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în limitele pachetului de bază ori minimal, în situația în care acesta nu răspunde penal, întrucât a intervenit împăcarea părților”.

2. Prin **Decizia nr. 1/2016** (M. Of. nr. 258 din 6 aprilie 2016), în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „în cazul asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitatea de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul cauzat prin infracțiune, în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă”.

3. Prin **Decizia nr. 23/2015** (M. Of. nr. 71 din 1 februarie 2016), în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „dreptul la despăgubiri recunoscut soțului (soției) sau persoanelor care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului, privește doar vătămarile lor corporale, ca victime directe ale evenimentului rutier”.

4. Prin **Decizia nr. 17/2015** (M. Of. nr. 875 din 23 noiembrie 2015), în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 19 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanța, soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală”.

Dezlegarea unor chestiuni de drept: Prin **Decizia nr. 12/2016** (M. Of. nr. 498 din 4 iulie 2016), Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „dispozițiile art. 1391 alin. (1) din Codul civil se interpretează în sensul că, într-o cauză penală având ca obiect o infracțiune de vătămare corporală din culpă, doar victima infracțiunii, care a suferit un prejudiciu, este îndreptățită să obțină o despăgubire pentru restrângerea posibilităților de viață familială și socială. Dispozițiile art. 1371 alin. (1) din Codul civil se interpretează în sensul că autorul faptei va fi ținut să răspundă numai pentru partea de prejudiciu pe care a pricinuit-o în cazul în care victima prejudiciului a contribuit și ea cu vinovăție la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu l-a evitat, în tot sau în parte, deși putea să o facă”.

Jurisprudență relevantă: 1. Prin Decizia de îndrumare nr. 1/1986, Tribunalul Suprem a dispus că „obligarea persoanelor care prin faptele lor aduc prejudicii sau daune sănătății altei persoane, să suporte cheltuielile necesitate de asistență medicală acordată acesteia, poate forma, după caz, obiect al acțiunii civile din cadrul procesului penal ori al acțiunii introduse la instanța civilă. Când persoana a cărei sănătate a fost lezată beneficiază de gratuitatea asistenței medicale, făptuitorul este obligat (...) să suporte cheltuielile necesitate de îngrijirile acordate persoanei vătămate. În acest caz, instituția sanitară are calitatea de parte în proces. Când persoana a cărei sănătate a fost lezată nu beneficiază, în condițiile prevăzute de lege, de gratuitatea asistenței medicale, aceasta va suporta costul îngrijirilor și va fi despăgubită de făptuitor și pentru aceste daune în cadrul procesului penal sau, după caz, al celui civil. Când persoana vătămată suportă cheltuielile de asistență medicală, instituția sanitară nu are calitatea de parte în proces.

La soluționarea acțiunii civile instanțele vor aplica prevederile din legea civilă privind răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor în privința cărora operează răspunderea pentru altul, răspunderea pentru daune în cazul culpei comune a făptuitorului și persoanei vătămate, precum și toate celelalte dispoziții legale ce constituie dreptul comun în această materie”.

2. Prin Decizia de îndrumare nr. 2/1972, Tribunalul Suprem a dispus că „despăgubirile datorate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, stabilite într-o sumă globală, trebuie să cuprindă atât pierderea suferită de partea vătămată, cât și beneficiul nerealizat. Acest beneficiu poate fi planificat, iar când nu se dovedește că era realizabil integral ori nu există o asemenea planificare, el poate fi determinat de instanță pe baza probelor administrate. Totodată instanța de judecată va obliga pe inculpat și la plata dobânzii legale aferente de la rămânerea definitivă a hotărârii și până la plata integrală a despăgubirilor. În cazul în care obiectul material al infracțiunii îl constituie o sumă de bani, beneficiul nerealizat ce urmează a fi achitat părții vătămate constă, în conformitate cu prev. art. 1088 C. civil (din 1864 – n.n.), în dobânda legală aferentă, plătită pe toată perioada de timp de la data săvârșirii infracțiunii și până la achitarea sumei datorate. Aceasta nu exclude posibilitatea obligării inculpatului la plata și a altor daune ce s-ar fi cauzat prin sustragerea, în orice mod a sumei de bani. În situația în care instanța a stabilit ca despăgubirile să fie plătite periodic (...) debitorul nu dătează dobânzi la sumele ce urmează a fi plătite periodic sau în rate. În cazul în care însă aceste sume nu au fost achitate la termenele fixate, creditorul are dreptul și la dobânda legală pentru sumele neachitate, dobândă care curge de la data când ele erau exigibile”.

Art. 20. Constituirea ca parte civilă. (1) Constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești. Organele judiciare au obligația de a aduce la cunoștință persoanei vătămate acest drept.

(2) Constituirea ca parte civilă se face în scris sau oral, cu indicarea naturii și a întinderii pretențiilor, a motivelor și a probelor pe care acestea se întemeiază.

(3) În cazul în care constituirea ca parte civilă se face oral, organele judiciare au obligația de a consemna aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheiere.

(4) În cazul nerespectării vreuneia dintre condițiile prevăzute la alin. (1) și (2), persoana vătămată sau succesorii acesteia nu se mai pot constitui parte civilă în cadrul procesului penal, putând introduce acțiunea la instanța civilă.

(5) Până la terminarea cercetării judecătorești, partea civilă poate:

a) îndrepta erorile materiale din cuprinsul cererii de constituire ca parte civilă;

b) mări sau micșora întinderea pretențiilor;

c) solicita repararea prejudiciului material prin plata unei despăgubiri bănești, dacă repararea în natură nu mai este posibilă.

(6)¹⁾ În cazul în care un număr mare de persoane care nu au interese contrarii s-au constituit parte civilă, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care părțile civile nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, procurorul sau instanța de judecată poate desemna, prin ordonanță, respectiv prin încheiere motivată, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele. Încheierea sau ordonanța va fi comunicată părților civile, care trebuie să încunoștințeze procurorul sau instanța în cazul în care refuză să fie reprezentați prin avocatul desemnat din oficiu. Toate actele de procedură comunicate reprezentantului sau de care reprezentantul a luat cunoștință sunt prezumate a fi cunoscute de către persoanele reprezentate.

(7) Dacă dreptul la repararea prejudiciului a fost transmis pe cale convențională unei alte persoane, aceasta nu poate exercita acțiunea civilă în cadrul procesului penal. Dacă

¹⁾ Alin. (6) și (7) ale art. 20 sunt redată astfel cum au fost modificate prin art. 102 pct. 7 din Legea nr. 255/2013.